

Vasyi Rohan/Shutterstock

לגעת בגוויילי כתב ידו של משה רבנו

ירושלים כדי להקהיל את העם ומביאין בימה גדולה, ושל עץ היתה, ומעמידין אותה באמצע עזרת נשים והמלך עולה ויושב עליה כדי שישמעו קריאתו. וכל ישראל העולים לחג מתקבצין סביביו וחזן הכנסת נוטל ספר תורה ונותנו לראש הכנסת וראש הכנסת נותנו לסגן וסגן לכהן גדול וכהן גדול למלך כדי להדרו ברוב בני אדם.

חיפוש סימוכין

מצווה זו, במתכונתה המקורית, נוהגת רק בזמן שבית המקדש קיים והתרחשותה במוצאי יום טוב ראשון של חג הסוכות, בלבד. ובאמת, לאורך כל שנות הגלות לא מצאנו מגדולי ישראל שיקראו לקיימה.

בא הרבי נשיא דורנו ויזם דבר חידוש, בהכרזו על כל השנה השמינית ככל מחזור - 'שנת הקהל'. ואף שלא התכוון לעשות 'חיקוי' למעמד הקהל כ'זכר למקדש' - הרבי קרא למלא את כל השנה הזו בתכנים של 'הקהלת ציבורים', במטרה לחזק את יסודות האמונה.

ועולה השאלה: מהו המקור להפיכת אירוע חד פעמי שהתרחש

באזניים; הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרף אשר בשעריך למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלקיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת; ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה את ה' אלקיכם כל הימים אשר אתם חיים על האדמה אשר אתם עבדים את ה'ירדן שמה לרשתה.

הרמב"ם¹ מפרט את סדר הדברים ב'מעמד הקהל' כפי שהתרחש בבית המקדש:

"מצוות עשה להקהיל כל ישראל אנשים ונשים וטף בכל מוצאי שמיטה בעלותם לרגל ולקרות באזניהם מן התורה, פרשיות שהן מזרזות אותן במצוות ומחזקות ידיהם בדת האמת, שנאמר 'מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות כבוא כל ישראל לראות וגו' הקהל את העם האנשים והנשים והטף וגרף אשר בשעריך וגו'". אימתי היו קורין? במוצאי יום טוב הראשון של חג הסוכות שהוא תחילת ימי חולו של מועד של שנה שמינית. והמלך הוא שיקרא באזניהם, ובעזרת הנשים היו קורין. כיצד הוא קורא? תוקעין בחצוצרות בכל

2. הלכות חגיגה פרק ג.

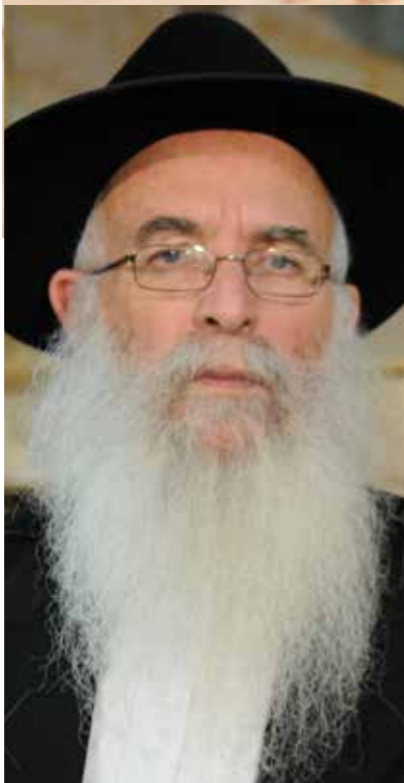
בשנה הנוכחית, שהיא מוצאי שביעית, ישנה מצווה מיוחדת שציוונו בה משה רבנו בימיו האחרונים עלי אדמות, מצווה הבאה רק פעם בשבע שנים ונקראת מצוות 'הקהל', כפי שכתוב בתורה:

ויכתב משה את התורה הזאת ויחנה אל הכהנים בני לוי הנשאים את ארון ברית ה' ואל כל זקני ישראל; ויצו משה אותם לאמר מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה פחג הסוכות; כבוא כל ישראל לראות את פני ה' אלקיך במקום אשר יבחר תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל

1. דברים א, ט-יג.

האם יש יסוד קדום לחידושו הגדול של הרבי בהופכו מצווה שחובת קיומה המקורית הינה חד פעמית למוטיב רוחני שתחולתו מתפשטת על פני שנה תמימה. מתוך איזה ספר תורה היה המלך קורא ב'מעמד הקהל'. כיצד הצליחו המוני בית ישראל - אנשים, נשים וטף - להתקהל בשטח שגודלו אינו עולה על מאה שלושים וחמש אמות. מה כל זה אומר לנו היום ואיך הדברים קשורים לשיפור התפילות בציבור. הרב יחזקאל סופר, מרבני המכללה, אסף והקהיל בעבורנו את כל הפרטים, והוא עושה לנו בהם סדר • ליראה את ה'

כיצד נכנסו לתוך קודש הקודשים והוציאו מתוכו את ספרו של משה רבנו, בה בשעה שישנו איסור חמור "ואל הקודש"!?!

לתת דוגמה אישית. הרב יחזקאל סופר

ולהיכנס לקודש הקודשים. אלא בוודאי היה בו שימוש גם לאחר 'מעמד הקהל' במוצאי יום טוב ראשון של חג הסוכות!

כדי לענות על כך, יש להקדים ולשאול שאלה פשוטה ובסיסית: הלא מטרת המצווה היא 'להקהיל את כל ישראל'. ואולם בעזרת הנשים ששיטחה היה 135 אמה רבועות, יכולים היו להיכנס לכל היותר 18,225 מישראל [לפי חישוב של אמה לכל אדם]. כיצד אם כן יתכנסו שם כל ישראל?!

ומה יהא על אותם אלו שלא הצליחו להיכנס וליתול חלק במעמד הנשגב הזה? היש תשלומין ל'מעמד הקהל'?

ובכן ברור לגמרי שהמעמד העיקרי והרשמי היה אכן בקריאת המלך מתוך 'ספר העזרה' במוצאי יום טוב הראשון. עם זאת, ישנם מפרשים⁸ הסבורים שאפשר לערוך 'הקהל' במשך כל שאר ימי חג הסוכות [בהיותם כלולים אף הם בתנאי "בבוא כל ישראל"]. ויש אף שהגדילו ואמרו כי גם זה ש"המלך הוא שיקרא" איננו תנאי מעכב בקיום המצווה, אלא יכול גם אב בית הדין הגדול לקרוא ולא דווקא בעזרה, אלא במקום אשר יכול להכיל המונים.

'הקהל' בחג הפסח

בזמן המלך יאשיהו נמצא 'ספר העזרה' הזה שהוטמן מחשש לחילולו על ידי אחז המלך הרשע, וחלקיו הוכהו מצאו פתוח בפסוק "יולך ה' את מלכך", דבר שיוצא את המלך יאשיהו, שערך מעמד של 'הקהל'.

8. ראו אנציקלופדיה תלמודית ערך 'הקהל' עמ' תמז' 'הזמן' - הערות 63-64.

בעניין קריאת הכהן הגדול ביום הכיפורים, מעוררת תהייה: היכן מקורו של רש"י לכך שקריאת הכהן הגדול ב'פרשת היום' (ביום הכיפורים) הינה מתוך ספר ייחודי זה? והרי לא מצינו בכל הסדר המפורט של עבודת הכהן הגדול ביום הקדוש, שקריאתו היתה מספרו של משה רבנו?!

בהקשר הזה אנחנו מוצאים דבר מעניין מאוד שכתב רבי אליעזר בן יואל הלוי, הנמנה עם ה'ראשונים' (להלן תוכן הדברים):

בשנה השמינית [שנת הקהל] כשנכנס הכהן הגדול ביום הכיפורים לעבודת הקטורת, אחר שהניח שם הכף והמחתה, נותרו ידיו פנויות, אזי הוא יכול בצאתו להוציא את 'ספר העזרה' של משה רבנו מקודש הקודשים, עבור קריאת המלך במעמד הקהל [ודרך אגב, יכול גם הכהן הגדול לנצל את 'ספר העזרה' המיוחד, כדי לקרוא בו ביום הכיפורים, את 'פרשת היום', רק בשנה השמינית].

ושמא נאמר, אם הכהן הגדול ינצל גם את כניסתו השנייה [בידיים פנויות] בשביל להוציא מקודש הקודשים את הכף והמחתה, בכדי להחזיר את ספר התורה לקודש הקודשים, שוב לא יהיה 'ספר העזרה' זמין למלך במוצאי יום טוב ראשון של סוכות? ממשיך רבי אליעזר ומסביר:

ובשנה השמינית [שנת הקהל] כשהיה המלך קורא [בספר זה בחג הסוכות] היתה מונחת בחוץ, מיום כיפורים זה עד יום כיפורים הבא שהוא שנת ט', והיה מחזירה כשנכנס להוציא כף ומחתה [=ביום הכיפורים הבא, לאחר שגמר הכהן הגדול לקרוא בה את 'פרשת היום'], שהרי רק ביום הכיפורים בשעת עבודה היה כהן גדול רשאי להיכנס...

לפי זה אנחנו מוצאים ביטוי מעשי, הפורש את 'מעמד הקהל' למשך כל השנה, שכן 'ספר העזרה' בו קרא המלך, נשאר נגיש לכל מאן דבעי, לחוות את המגע המרטיט עם 'גוילי כתב ידו של משה רבנו', כעין 'דרישת שלום' ממעמד הר סיני...

היכן נכנסו כולם

ישאל השואל, מה היו שימושי של 'ספר העזרה' במשך כל השנה?

הרי לחלוטין לא סביר שהשאירוהו למשך שנה שלמה רק כ'מוצג מוזיאוני' עקב בעיה הלכתית-טכנית המונעת מהכהן הגדול לשוב

7. חי לפני כ-900 שנים ומכונה רבא"ה.

הדברים המצוטטים מופיעים בספרו 'תשובות רבבי"ה השלם' ס' תתקצא.

ליישם בסביבתנו את המסרים התוכניים. הרב סופר ב'מצע תפילין' במסעדה

ה' אלוהיכם והיה שם בך לעד"'. אם כן, בספר זה קרא המלך בכל שנה ושנה ביום הכיפורים וכן ב'מעמד הקהל' בחול המועד סוכות במוצאי השנה השביעית.

החידוש הזה מתחבר יפה למטרה הרעיונית של מעמד ייחודי זה - של הקהל - על פי ניסוח הרמב"ם:

"וגרים שאינן מכירין, חייבין להכין ליבם ולהקשיב אוננם לשמוע באימה ויראה וגילה ברעדה כיום שניתנה בו בסיני. אפילו חכמים גדולים שיודעים כל התורה כולה, חייבין לשמוע בכוונה גדולה יתרה. ומי שאינו יכול לשמוע מכוון ליבו לקריאה זו, שלא קבעה הכתוב אלא [כדי] לחזק דת האמת. ויראה עצמו כאילו עתה נצטווה בה ומפי הגבורה שומעה, שהמלך שליח הוא להשמיע דברי הא-ל".

נמצאנו אפוא למדים דבר מדהים ומרתק: היקהלות כל ישראל יחדיו בהר הבית לשמוע במרוכז מפי המלך ומתוך ספר התורה המקורי שנכתב בכתב יד קודשו של משה רבנו בכבודו ובעצמו, מהווה כעין 'שחזור חזותי' למעמד הר סיני!

איך נכנסו לקודש הקודשים

ואולם התגלית של רש"י מעלה שאלה קשה: כיצד נכנסו לתוך קודש הקודשים והוציאו מתוכו את ספרו של משה רבנו, בה בשעה שישנו איסור חמור "ואל יבוא בכל עת אל הקודש"; כלומר שאפילו לכהן הגדול אסור להיכנס לקודש הקודשים שלא במסגרת עבודתו ביום הכיפורים?!

האמת היא שגם עצם קביעתו של רש"י

מי שיכולות לתקן זאת הן רק ה'נשים', שתדרבנה את בעליהן ובניהן להשכים לתפילה, ללמוד חסידות קודם תפילתם ולהתפלל במניין ב'זמן תפילה'

"ספר עֲזָרָה - ספר שכתב משה ובו קורין בעזרה פרשת המלך בהקהל וכהן גדול ביום הכיפורים".

מעתה אנחנו יודעים באיזה ספר קרא המלך ב'מעמד הקהל' - ספר תורה מיוחד אשר נכתב על ידי משה רבנו ומכונה 'ספר עֲזָרָה'. ספר תורה זה נתון היה בתוך ארון הברית (או על מרף חיצוני שבלט מן הארון) שבקודש הקודשים, וכדברי הרמב"ם בפתח הקדמתו לספרו 'יד החזקה': "כל התורה כתבה משה רבנו קודם שימות, בכתב ידו... וספר אחד נתנהו בארון לעד, שנאמר 'לקוח, את ספר התורה הזה, ושמתם אותו מצד ארון ברית

רק ביום הראשון של חול המועד סוכות ו'למתוח' אותו על פני שנה שלמה?!

אין להשוות זאת ל'שנת השמיטה' או 'שנת היובל', שכן לדיני שמיטה או יובל יש ביטויים הלכתיים מעשיים הנוגעים לכל משך אותה השנה.

לחידוד ולהעצמת השאלה: האם גם בהקשר של 'ברכת החמה' - מעמד הנערך פעם ב-28 שנים באופן חד פעמי - אפשר וראוי לקרוא לכל אותה שנה 'שנת החמה' או 'שנת ברכת החמה'?!

יצאנו אפוא לחפש סימוכין ל'שנה שכולה הקהל', בהתאם לחידושו ותפיסתו של הרבי.

ספר תורה מלכותי

הבה נחזור אל דברי הרמב"ם הנ"ל, בהם הוא מפרט את כל פרטי המעמד - מי, מתי, היכן ומה הם התכנים הנקראים. דבר אחד הוא לא כותב, מתוך איזה ספר תורה קרא המלך באונו העם.

כידוע, כל אחד ממלכי ישראל החזיק ברשותו ספר תורה 'מלכותי', וזאת על פי מצווה מיוחדת שהתורה ציוותה על המלך. האם נאמר כי גם ב'מעמד הקהל' קרא המלך מן הספר הזה?

קשה לומר כך, שכן הרמב"ם בעצמו, המפרט את כל פעולות המלך הנעשות בספר התורה ה'מלכותי', אינו מזכיר ולו גם ברמז קל את השימוש בו במעמד 'הקהל'.

וזה לשון הרמב"ם:

"והמלך, מצווה עליו לכתוב ספר תורה אחד לעצמו לשם המלך, יתר על ספר שיהיה לו כשהוא הדיוט, שנאמר 'והיה כשבתו על כיסא ממלכתו וכתב לו וגו'". ומגיהין אותו מספר העזרה על פי בית דין הגדול. [ספר תורה] זה שהיה לו כשהוא הדיוט, מניחו בבית גנזיו. וזה שכתב או שנכתב לו אחר שְׁמֻלָךְ, יהיה עמו תמיד. ואם יצא למלחמה - ספר תורה עמו. נכנס - והוא עמו. יושב בדין - והוא עמו. מסב - והוא כנגדו. שנאמר, 'והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו'".

לאור זאת, חוזרת אפוא שאלתנו הקודמת - באיזה ספר תורה קרא המלך ב'מעמד הקהל'?

שחזור חזותי

מידע מפתיע לגבי השאלה הזו אנחנו מוצאים ברש"י, הכותב כך:

3. הלכות תפילין מזוהו וספר תורה פרק ז, הלכה ב.

4. מסכת בבא בתרא דף יז, עמוד ב.

5. דברים זא, כו.

6. הלכות חגיגה פרק ג.

וכך מספרים לנו הכתובים⁹:

וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֶת כָּל זַקְנֵי יְהוּדָה וַירוּשָׁלַם; וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ בֵּית ה' וְכָל אִישׁ יְהוּדָה וַיִּשְׁבְּי וַירוּשָׁלַם, וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם, וְכָל הָעָם, מִגְדוֹל וְעַד קָטָן; וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵיהֶם אֶת כָּל דְּבָרֵי סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא בֵּית ה'; וַיַּעֲמֵד הַמֶּלֶךְ עַל עַמּוּד וַיְכַרֵּת אֶת הַבְּרִית לִפְנֵי ה', לְלַכֵּת אַחֲרֵי ה' וְלִשְׁמֹר אֶת מִצְוֹתָיו וְעֲדוּתָיו וְחֻקָּיו בְּכָל לְבָבוֹ וּבְכָל נַפְשׁוֹ, לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבָרֵי הַבְּרִית הַכְּתוּבִים עַל הַסֵּפֶר הַזֶּה.

מעמד זה אירע בשנת י"ח ליאשיהו¹⁰ שהייתה 'שנת הקהל'. ובאיזה תאריך ערך יאשיהו את 'הקהלת כל ישראל'? התשובה על כך מיד בפרק הבא¹¹:

וַיַּעַשׂ יֹאשִׁיָהוּ בִירוּשָׁלַם פֶּסַח לַה' וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח בְּאַרְבַּעַת עֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן.

נמצא כי ישנה אפשרות 'להקהל' במוצאי שביעית את העם, גם בחג הפסח (!) לפי שעדיין הוא ב'שנת הקהל'.

'הקהל' בראש השנה

כמו כן אנו מוצאים גם בבית שני¹² שערכו סוג של 'הקהל' - עם 'ספר העזרה' של משה רבנו. וכך נאמר בנחמה¹³:

וַיֹּאסְפוּ כָּל הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל הָרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר הַמַּיִם וַיֹּאמְרוּ לְעֹזְרָא הַסֹּפֵר לְהִבִּיא אֶת סֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת-יִשְׂרָאֵל; וַיָּבִיא עֹזְרָא הַכֹּהֵן אֶת הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַקֹּהֵל מֵאִישׁ וְעַד אִשָּׁה וְכָל מִבְּיַן לְשִׁמְעַי בְּיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׂבִיעִי; וַיִּקְרָא בּוֹ לִפְנֵי הָרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר הַמַּיִם מִן הָאֹרֶז עַד מִחֻצֵיט הַיּוֹם נִגְדַּת הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַמְּבִינִים וְאֹנְיָ כָּל הָעָם אֶל סֵפֶר הַתּוֹרָה; וַיַּעֲמֵד עֹזְרָא הַסֹּפֵר עַל מִגְדָּל עֵץ אֲשֶׁר עָשׂוּ לְדָבָר... וַיִּקְרָא בְּסֵפֶר תּוֹרַת הָאֱלֹהִים יוֹם בְּיוֹם מִן הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד הַיּוֹם הָאַחֲרֹן וַיַּעֲשׂוּ חֵג שְׁבַעַת יָמִים וּבְיוֹם הַשְּׂמִינִי עֲצַרְתָּ כַּמִּשְׁפָּט.

גם מעמד זה בימי עזרא היה ב'שנת הקהל'¹⁴, והתאריכים בהם הקהיל עזרא את העם, היו

9. דברי הימים ב פרק 7, פסוקים כט-ל4.

10. ראו מפורש כן ברש"י ערכו יב, ב.

11. פרק 7, פסוק א.

12. אף שבבית שני כבר לא היה הארון בקודש הקודשים שהרי ציווה יאשיהו (בסוף ימי בית ראשון) לנגזז במטמונות עקלקלות - יש לומר, שאת 'ספר העזרה' שמצאוהו בימי מחוץ לארון, לא נגזז עם הארון, אלא השאירוהו בידי הכהנים, למשמרת לדורות והגיע ליד יד עזרא הסופר.

13. פרק ח, פסוקים א-ד, ז.

14. רמב"ם הלכות שמיטה ויכול פרק ו, הלכה ג, שהייתה זו שנה ראשונה לשמיטה (כמו 'מוצאי שביעית').

נעומד בפני המלך. הרב סופר מתברך ומקבל 'שליחות מצווה' לאחר שהגיש לרבי מארז הקלטות של שיעוריו בספר 'התניא'

הרי לא סביר שהשאירוהו למשך שנה שלמה רק כ'מוצג מוזיאוני' עקב בעיה הלכתית-טכנית המונעת מהכהן הגדול לשוב ולהיכנס לקודש הקודשים

ראש השנה של 'הקהל', ולאחר מכן כל אחד מימי חול המועד סוכות!

למעשה נגישותו של 'ספר העזרה' במשך כל השנה השמינית נוצלה גם לביצוע הגהה דקדקנית של ספר התורה של המלך (על פי 'ספר העזרה' המדויק בתכלית). ומאחר וספר התורה של המלך חייב היה על פי דין להיות צמוד למלך, נאלצו להגיהו רק בלילות¹⁵ וההגהה התבצעה 'בהמשכים' לאורך השנה. וכמו כן יכלו בשנה הזו לבוא כל ישראל ולהגיה את ספרי התורה של קהילותיהם, מתוך העותק המקורי המדויק הזה, על מנת למנוע שיבושים וזיופים.

תכלית 'מבצע הקהל' בדורנו

הרבי לא גרס עריכת טקסים מלכותיים כחיקוי ל'הקהל' במקדש, אבל קרא ליישם כסביבתנו את המסרים התוכניים, העומדים ביסוד מצווה זו:

15. רמב"ם הלכות תפילין ומזוזה פרק ז, הלכות ב-ג.

כל אחד יכול, כל אחד חייב

בתשמ"ח הביא הרבי את רעיון 'שנת הקהל' לשיא חסר תקדים. לפנינו מקבץ התייחסויות והוראותיו מעשיות לאורך כל אותה שנה

• מן הראוי להקים 'רעשי', 'רעשי' גדול, להקהיל 'אנשים, נשים וטף' בבית הכנסת ובית המדרש ולומר להם: "הערט זיך איין אידן" (=יהודים הקשיבו!) נותנים לכם זמנים וימים זכאים, שבהם צריך להיות "הקהל את העם האנשים והנשים והטף", והכוונה היא שיהיה "ליראה את ה' אלוהיכם כל הימים".

• במיוחד זוהי חובתו של מי שהוא 'מלך' ומנהיג בסביבה - רב בקהילתו, מחנך בכיתתו, אב במשפחתו - "לקרוא באזניהם", להשמיע את דברי התורה ומצוותיה בחוג שלו ובכל מקום שהוא יכול להגיע אליו בתוקף וברצינות, ועד שהדבר ייצור רושם עמוק והשפעה ממושכת על השומעים.

• חובת הפרסום על דבר 'הקהל', אינה תלויה בשלמות עבודתו בתורה ומצוות. אפילו אם אינו במצב "תמים תהיה עם ה' אלוהיך", כלומר, עבודתו אינה בשלמות, אף על פי כן גם הוא יכול וחייב לפרסם ולהכריז על דבר 'הקהל'.

• נוסף על האמור לעיל אודות הפעולה במבצע הקהל' עם הזולת, צריך כל אחד ואחד, "אנשים, נשים וטף", לעסוק ב'הקהל' בנוגע לעצמו. להקהיל ולאסוף את תכונותיו השונות שהם בבחינת "אנשים, נשים וטף", ולהכניס אותן ב'בית המקדש' הפנימי שבו, שיהיו חדרורים ב"ליראה את ה'".

• מן הראוי לאחד בפעולה זו חברים מארגונים שונים. כלומר, בשעה שיהודים חברים בארגון כלשהו - איזה שיהיה - אזי עליהם להתאחד גם בענייני התורה, ולא רק בדרך טפל אלא כעיקר, היינו שבמסגרת הארגון צריכות להיות פעולות בתורה, צדקה וכיוצא בזה.

• בכל קהילה, מוסד חינוך, ארגון וכו' - ידפיסו כרטיסים מיוחדים שיחולקו בין החברים והתלמידים הנמנים עמהם. ועל הכרטיס ירשמו: א) שמו ושם אמו, כתובת וטלפון, ב) שמקבל על עצמו, בלי גדר, לעסוק ב"הקהל את העם", לפעול על אחרים. ג) כדאי להציע שאלו המעוניינים, ירשמו בכרטיס שניתן להתקשר אליהם מזמן לזמן, פעם בחודש וכיוצא בזה, לקבל פרטים על הפעולות ולהתעניין אצלם באם הם נצרכים לעזרה או עצה בחיזוק הפעילות.

התאריכים בהם הקהיל עזרא את העם, היו ראש השנה של 'הקהל', ולאחר מכן כל אחד מימי חול המועד סוכות!

יהיה מרים קלון שיהיה נראה הקלון לעין כל. ועל כן קבעו חז"ל בתפילה - כאלו עומד לפני המלך.

בכוח הנשים לתקן

ישנם הרבה סעיפים בשולחן ערוך הדורשים תיקון. אבל הבה נתחיל בסעיפים הקשורים ב'הקהלת הציבור' בבית הכנסת - לעקור מקרבנו מצבי התקהלות בבית הכנסת לפטופטים שמקומם לא יכירם ב'בית מקדש מעט' (וכנ"ל). וכמו כן לעקור מקרבנו את התופעה של 'הקהלת מניינים' לתפילת שחרית אחרי חצות היום, אחרי 'שעת קבלת קהל' שקבע המלך, שאזי ברכותיה לבטלה. והדבר העליון שנאמר עליו 'לא יחפוץ כסיל בתבונה כו', כמו שכתבו הזוהר והאריז"ל...

ומלכותא דרקייע כעין מלכותא דארעא (=מלכות שמים כעין מלכות הארץ) שדרך המלך להיות חביון עוזו בחדרי חדרים וכמה שומרים על הפתחים (עד) אשר כמה וכמה מצפים ימים ושנים לראות עוזו וכבודו, וכשעלה רצונו להתגלות לכל והעביר קול בכל מלכותו להקהל ולעמוד לפניו להראותם כבוד מלכותו יקר תפארת גדולתו, מי שעומד לפניו ואינו חושש לראותו ומתעסק בצרכיו, כמה גרוע וסכל ופתוי הוא ונמשל כבהמות נדמה בעיני כל הבריות. וגם הוא בזיון המלך, בהראותו לפניו שאינו ספון בעיניו לקבל נחת ושעשועים מהביט אל כבודו ויופיו יותר מעסק צרכיו, וגם הוא מתחייב בנפשו למלך על הראות קלונו ובזיונו את המלך לעין כל רואה, ועל זה נאמר 'וכסילים מרים קלון', כלומר אף שהוא כסיל לא

בהקפדה! והנה לנו 'מעמד הקהל' יום יומי המופיע בספר התניא קדישא¹⁷. וזה לשון רבנו הזקן:

אהובי אחיי, אל נא תרעו רעים האהובים ליצרם ושנואים ליצרם, ואל יעשה אדם עצמו רשע שעה אחת לפני המקום (=הקב"ה) אשר בחר בה מכל היום להקהל ולעמוד לפניו בשעה זו שהיא עת רצון לפניו להתגלות לבוא אל המקדש מעט (=בית הכנסת) לפקוד לשכינת כבודו השוכן איתם בתוך טומאותם ולהימצא לדורשיו ומבקשיו ומייחליו. והמספר בצרכיו (=המשוחח בענייניו הפרטיים), מראה בעצמו שאינו חפץ להתבונן ולראות בגילוי כבוד מלכותו, ונעשה מרכבה טמאה לכסיל העליון שנאמר עליו 'לא יחפוץ כסיל בתבונה כו', כמו שכתבו הזוהר והאריז"ל...

מי שיכולות לתקן זאת הן רק ה'נשים', שתדרכנה את בעליהן ובניהן להשכים לתפילה, ללמוד חסידות קודם תפילתם ולהתפלל במניין במסגרת זמן תפילה' ובכך גם יתנו המבוגרים דוגמה אישית לילדיהם כיצד צריך להתפלל...

או אז יהיה ניכר ש'שנת הקהל' אכן הביאה בכנפיה אווירה של "ליראה את ה'", שתייתן רק במי שרואה עצמו כ"עומד בפני המלך" (תחושת קבלת עול מלכות שמים) - ומי שמעורר זכרונו כיצד ראינו את הרבי עומד באימה ובראיה בתפילה ובחזרת הש"ץ, כיהודי של שולחן ערוך!

שמה נראה ברורות כי 'מעמד הקהל' לא התקיים בשביל הגברת 'אהבת ה'', גם לא בשביל 'ניגוני דבקות' בציבור ואפילו לא לשם ריקודי שמחה ברוב עם, אלא רק למטרה אחת - "ליראה את ה'!" ■

17. אגרת הקודש - פרק כד.